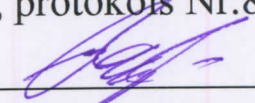

Apstiprinātas LZAP

2018.gada 29.maijā

Lēmums Nr.93, protokols Nr.8

Priekšsēdētājs:

Zv.adv. J.Rozenbergs

PERSONAS DATU APSTRĀDES VADLĪNIJAS ADVOKĀTIEM UN ADVOKĀTU BIROJIEM

Ievads

Šīs vadlīnijas tiek pieņemtas, lai atbalstītu advokātus darbā ar fiziskas personas datiem un izpildītu prasības, kas izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (turpmāk - **Regula**).

Lai atvieglotu advokātiem savas darbības atbilstības izvērtēšanu un darbības pielāgošanu Regulas prasībām, vadlīnijas satur ieteikumus attiecībā uz darbu ar personas datiem, personas datu drošību un datu subjekta tiesībām.

Vadlīniju mērķis ir arī veicināt advokātu darbības personas datu aizsardzības jomā atbilstību Advokatūras likuma 6.pantam, kas kalpo kā filtrs advokāta neatkarības nodrošināšanai.

Vēršam uzmanību, ka šīs vadlīnijas neaizstāj Regulu, tādēļ ikviena Latvijas Zvērinātu advokātu kolēģijas locekļa pienākums ir iepazīties ar Regulas noteikumiem un tos ievērot. Regula noteic ne tikai ievērojamas soda sankcijas par nelikumīgu personas datu apstrādi, bet arī ievieš jaunas prasības personas datu apstrādei. Kā viena no būtiskākajām ir “pārskatatbildības” principa ieviešana. Tas nozīmē advokāta kā pārziņa pienākumu uzskatāmi parādīt, ka personas datu apstrāde atbilst likumīgumam, godprātībai un pārredzamībai, ierobežotam nolūkam, personas dati tiek minimizēti, ir precīzi, tiek glabāti ierobežotu laiku un tiek nodrošināta to integritāte un konfidencialitāte.¹

Turklāt, saskaņā ar Regulu advokāts var tikt kvalificēts gan kā pārzinis, gan kā apstrādātājs atkarībā no katras konkrētās situācijas apstākļiem, piemēram, personas datu apstrāde klienta uzdevumā (pārzinis) vai advokāta rīcība ar klienta, personāla vai trešo personu datiem. Advokāta pienākumi un atbildība pārziņa un apstrādātāja statusā atšķiras.

---

¹ Sk. Regulas 5.pantu.

Vadlīnijas ir veidotas, lai aptvertu vairākas situācijas: tiesas process un tai nepieciešamais sagatavošanās process, ieverot lietas gatavošanu tiesai (turpmāk – “LGT”), citas juridiskās darbības klientu uzdevumā (turpmāk – “CJD”), kā arī citas personas datu apstrādes darbības.

I. Personas datu iesniegšana un fiksēšana

Ikvienam advokātam ir ieteicams veikt savā pārvaldībā esošo personas datu izvērtējumu – kādi personas dati ir tā rīcībā, kādiem mērķiem tie tiek vākti un apstrādāti, uz kāda tiesiskā pamata tas tiek darīts, kam personas dati tiek nodoti, un kā advokāts un tā personāls ar tiem rīkojas. Jebkurā gadījumā, ir jāveic vismaz šādas pamatdarbības:

1. Nodalīt esošās LGT no CJD, kā arī citas datu apstrādes darbības, ja tādas tiek veiktas (piemēram, sadarbības partneru datu, personāla datu apstrāde, biroja telpu videonovērošana);
2. Fiksēt, kādi personas dati tiek iegūti un apstrādāti LGT lietās un kādi CJD lietās, kā arī citu personas datu apstrādes darbību ietvaros;
3. Konstatēt, kādi ir personas datu apstrādes mērķi, un tie ir, cik vien iespējams, precīzi jānedefinē;
4. Jānosaka, kāds ir personas datu apstrādes tiesiskais pamats: iespējamie personas datu apstrādes tiesiskie pamati ir uzskaitīti Regulas 6. panta pirmajā daļā un attiecībā uz īpašu kategoriju datiem - Regulas 9. panta otrajā daļā. Personas datu apstrādi par sodāmību un pārkāpumiem nosaka Regulas 10. pants (skat. arī Advokatūras likuma 48.pantu, Kriminālprocesa likuma 86., 97. un 97.¹pantu , kas regulē šo personas datu apstrādi advokāta darbā).

Visbiežāk advokāti apstrādā personas datus, pamatojoties uz Regulas 6. panta pirmās daļas b punktu (lai izpildītu līgumu, kas noslēgts ar fizisko personu), c punktu (lai izpildītu advokātam izvirzītu juridisku prasību), f punktu (savu vai klienta leģitīmo interešu ievērošanai). Īpašu kategoriju personas datus advokāts visbiežāk apstrādā, pamatojoties uz Regulas 9. panta otrās daļas a punktu (personas piekrišana), f punktu (prasības celšanai, īstenošanai, aizstāvībai);

5. Katrai personas datu apstrādes darbībai jānosaka personas datu subjektu un personas datu saņēmēju kategorijas;
6. Ja iespējams, jānosaka termiņi personas datu kategoriju dzēšanai;
7. Jānosaka kārtība personas datu aprītei jaunu lietu uzsākšanas gadījumā.

Kad advokātam ir iepriekš minētā informācija, ir izveidojama personas datu apstrādes procedūra. Procedūra var atšķirties LGT un CJD lietās, kā arī atšķirības var pastāvēt individuāli praktizējošiem advokātiem un advokātiem, kuri jebkādā formā praktizē biros. Par procedūras veidu atbildīgs ir katrs advokāts vai arī advokāta biroja vadītājs/-ji ar paraksta tiesībām.

Pēc apkopotās informācijas ir izveidojams personas datu apstrādes reģistrs katram personas datu apstrādes darbības veidam, piemēram, LGT, CJD, personāla dati, marketingu u.c. Reģistra saturu noteic Regulas 30.pants, reģistra paraugu sk. pielikumā.

Klientam (datu subjektam) ir jāsniedz informācija par plānoto personas datu apstrādi, ko ieteicams ietvert ar klientu noslēgtajā līgumā. Informāciju, kas datu subjektam ir jāsniedz, noteic Regulas 13. un 14.pantā).

II. Personas datu drošība un rīcība personas datu pārkāpuma gadījumā

Advokātiem un advokātu birojiem neatkarīgi no to lieluma datu drošības risku novēršanai ir jāpiešķir visaugstākā prioritāte. Tas izriet no principa, ka advokātiem ir jāaizsargā profesionālais noslēpums, kas vairumā gadījumu ietver arī personas datus. Tā ir advokāta atbildība.

Advokātam jāievieš noteikti tehniski un organizatoriski pasākumi personas datu drošības nodrošināšanai un to piemērotība periodiski jāpārvērtē. Šie pasākumi īstenojami, ņemot vērā „tehnikas līmeni, īstenošanas izmaksas un apstrādes raksturu, apmēru, kontekstu un nolūkus, kā arī dažādas iespējamības un smaguma pakāpes risku attiecībā uz fizisku personu tiesībām un brīvībām [...]”²

Izvērtējiet, kurus no zemāk minētajiem pasākumiem ieviest savā advokāta praksē.

Personas datu drošība

Tehniskie pasākumi:

- Jānodrošina tehniska aizsardzība datoriem un serveriem, kuros glabājas dati;
- Jāveido rezerves datu kopijas, kas atrodas fiziski (ģeogrāfiski) citā vietā;
- Datori aprīkojami ar antivīrusu programmām un/vai ugunsūri, lai aizsargātu pret vīrusiem, ļaunatūrām vai citu ārēju ielaušanos;
- Drošības programmatūra ir jāatjaunina;
- Datoru (un viedierīču) paroles jāglabā drošībā un tām jābūt pietiekami sarežģītām, neuzmināmām;
- Nav ieteicams darba datoriem lietot tādas pašas paroles kā citām vietnēm (piem., Facebook, LinkedIn);
- Izvēloties glabāt klientu datus “mākonī”, rūpīgi izvērtēt pakalpojuma noteikumus, kā arī pakalpojuma sniedzēja reputāciju un pienākumus. Līgumam ar datu apstrādātāju, kas sniedz mākoņpakalpojumus, jāatbilst Regulas 28. pantam;
- Izvairieties no datu glabāšanas ierīcēs, kuras var viegli nozagt vai pazaudēt (mobilie tālruņi, planšetes, portatīvie datori, USB atmiņas, CD);
- Izvērtējiet nepieciešamību datus kriptēt;
- Glabājiet datus uz servera. Ja biroja serverim ļaujiet piekļūt attālināti, piemēram, strādājot no mājām, uzstādiet autorizācijas prasību (iespējams vairāku līmeņu).

---

² Sk. Regulas 32.pantu.

Organizatoriskie pasākumi:

- Nepieciešams apmācīt personālu par datu drošības jautājumiem, piemēram, kā rīkoties datu aizsardzības pārkāpuma gadījumā;
- Iemācīties atpazīt aizdomīgus un bīstamus e-pastus, kas var saturēt ļaunatūras;
- Ar personālu, kas var piekļūt personas datiem, jānoslēdz vienošanās par konfidencialitāti, paredzot pienākumu neizpaust personas datus arī pēc līguma izbeigšanas;
- Datorus nedrīkst atstāt brīvi pieejamus trešajām personām, kas nav pilnvarotas apstrādāt klientu personas datus. Atstājot darba vietu, dators izslēdzams pilnībā vai aizslēdzams (nobloķējams ar paroli);
- Pārtraucot līguma attiecības ar advokātu vai darbinieku, nekavējoties jāliedz pieeju datoriem un biroja IT sistēmām;
- Tehnisko un organizatorisko pasākumu veikšanā iesaistiet IT speciālistu, noslēdzot ar to līgumu. Līgumā ar apstrādātāju, kas sniedz IT pakalpojumus, nosakiet konfidencialitātes un personas datu aizsardzības pienākumus atbilstoši Regulas 28. pantam;
- Apsveriet ISO 27001 informācijas drošības pārvaldības standarta ieviešanu.

Ziņošana par personas datu aizsardzības pārkāpumu

- Advokātam, ja tas darbojas kā pārzinis, ir jāziņo Datu valsts inspekcijai³ par personas datu aizsardzības pārkāpumu. Paziņošana jāveic bez nepamatotas kavēšanās un, ja iespējams, ne vēlāk kā 72 stundu laikā no brīža, kad pārkāpums advokātam kļuvis zināms.
- Ja advokāts rīkojas kā apstrādātājs, pārkāpuma gadījumā tam nekavējoties jāziņo pārzinim.
- Paziņojumam jāsaturs informācija par pārkāpuma raksturu, ja iespējams, attiecīgo datu subjektu kategorijas un aptuvenais skaits, pārkāpuma iespējamās sekas un pasākumi, ko advokāts veicis vai ierosinājis veikt, lai novērstu pārkāpumu vai mazinātu sekas, kā arī cita informācija, ko advokāts uzskata par nepieciešamu.
- Advokātam, ja tas rīkojas kā pārzinis, ir pienākums dokumentēt visus personas datu aizsardzības pārkāpumus, norādot faktus, kas saistīti ar personas datu pārkāpumu, tā sekas un veiktās koriģējošās darbības.
- Atsevišķos augsta riska gadījumos advokātam ir pienākums bez nepamatotas kavēšanās informēt savus klientus par personas datu aizsardzības pārkāpumu.⁴

³ Datu valsts inspekcijas kontaktinformāciju skatīt www.dvi.gov.lv.

⁴ Sk. Regulas 34.pantu.

III. Datu subjekta tiesības

Saskaņā ar Regulu datu subjektam ir šādas tiesības:

- Tiesības uz informāciju par datu subjekta personas datu apstrādi, ko pārzinis nodrošina, sniedzot datu subjektam informāciju par viņa personas datu apstrādi atbilstoši Regulas 13. vai 14.pantam;
- Pieklūt saviem personas datiem (Regulas 15.pants), t.i., saņemt no pārziņa apstiprinājumu, vai datu subjekta personas dati tiek apstrādāti, ja apstrāde tiek veikta, tad arī informāciju par šo personas datu apstrādi Regulas 15.pantā noteiktajā apjomā, kā arī iegūt savu personas datu, kas tiek apstrādāti, kopiju;
- Tiesības uz savu personas datu, ja tie ir nepilnīgi vai neprecīzi, papildināšanu vai labošanu (Regulas 16.pants);
- Tiesības uz savu personas datu dzēšanu jeb “tiesības tikt aizmirstam” (Regulas 17.pants), taču šīs tiesības netiek īstenotas, ja pārzinim ir ar likumu uzlikts pienākums personas datus apstrādāt vai arī personas dati ir nepieciešami juridisku prasību celšanai un īstenošanai;
- Tiesības ierobežot savu personas datu apstrādi (Regulas 18.pants), kad pārzinis aptur personas datu apstrādi, izņemot glabāšanu, līdz situācijas noskaidrošanai un citos gadījumos;
- Tiesības uz personas datu, kas apstrādāti ar automatizētiem līdzekļiem, pārnēsāmību (Regulas 20.pants), gadījumos, kad personas dati tiek apstrādāti uz piekrišanas pamata vai sakarā ar līgumu, kas noslēgts ar datu subjektu. Šīs tiesības ļauj datu subjektam saņemt no pārziņa informāciju, ko datu subjekts tam ir sniedzis, vai lūgt šo informāciju nodot citam pārzinim;
- Tiesības iebilst pret savu personas datu apstrādi (Regulas 21.pants), ja datu subjektam ir kādi īpaši apstākļi, kā arī saistībā ar tiešā mārketinga aktivitātēm;
- Nebūt par subjektu lēmumam, kas balstīts tikai uz automatizētu datu apstrādi (Regulas 22.pants).
- Datu subjekta tiesības nav absolūtas, pastāv arī izņēmuma gadījumi, tāpēc pēc datu subjekta pieprasījuma saņemšanas advokātam ir jāpārbauda datu subjekta tiesības konkrētajā situācijā atbilstoši Regulas 15.-22.pantam.
- Šīs tiesības datu subjekts īsteno, iesniedzot advokātam pieprasījumu, norādot, kādas tiesības viņš vēlas īstenot. Pieprasījums var būt gan rakstisks, gan mutisks, mutiska pieprasījuma gadījumā advokātam ir jālūdz datu subjektu noformulēt savu pieprasījumu rakstiski.
- Jānorāda, ka šādi pieprasījumi ir jāvērtē pēc būtības. Tos nevar nepildīt tikai tāpēc, ka datu subjekts savā pieprasījumā nav lietojis tieši Regulā norādītos terminus vai neskaidri izteicies.
- Saņemot pieprasījumu, advokātam datu subjekts ir jāidentificē. Ja advokāts ar konkrēto datu subjektu nekad nav kontaktējies un nevar identificēt ar vienkāršāku metodi, datu subjektam jālūdz uzrādīt personu apliecinošu dokumentu.
- Sniedzot atbildi, advokāts informē datu subjektu par darbību, kas pēc datu subjekta pieprasījuma veikta. Advokātam atbilde ir jāsniedz rakstveidā vai elektroniski, viegli saprotamā veidā, ne vēlāk kā viena mēneša laikā pēc pieprasījuma saņemšanas. Ja datu subjekts to pieprasa, viņam jāsniedz informācija arī mutvārdos. Atbilde ir jāsniedz bez maksas, izņemot gadījumu, ja pieprasījumi ir acīmredzami nepamatoti vai pārmērīgi, īpaši to regulāras atkārtotāšanās dēļ – tādā gadījumā ir pieļaujams vai

nu prasīt saprātīgu samaksu, kas sedz administratīvos izdevumus atbildes sniegšanai vai pieprasītās darbības veikšanai, vai arī atteikties izpildīt pieprasījumu.

- Īstenojot attiecīgu datu subjekta pieprasījumu, advokātam ir jāinformē datu saņēmēji, kam viņš izpaudis datus par datu subjektu, par jebkuru datu labojumu vai dzēšanu vai apstrādes ierobežošanu. To ir pieļaujams nedarīt, ja tas nav objektīvi iespējams, vai ja tas ir saistīts ar nesamērīgi lielām pūlēm. Ja datu subjekts to pieprasījis, advokātam ir jāinformē datu subjekts par minētajiem datu saņēmējiem.
- Atteikums īstenot datu subjekta pieprasījumu ir pienācīgi jāpamato, norādot uz darbības neveikšanas iemesliem un iespēju iesniegt sūdzību Datu valsts inspekcijā, kā arī vērsties tiesā.

IV. Personas datu izpaušana un glabāšana

Personas datu izpaušana trešajai personai

- Galvenais noteikums – jābūt skaidram tiesiskam pamatam personas datu izpaušanai trešajai personai.
- Iespējamie personas datu apstrādes tiesiskie pamati ir uzskaitīti Regulas 6. panta pirmajā daļā un attiecībā uz īpašu kategoriju datiem - Regulas 9. panta otrajā daļā. Datu apstrādi par sodāmību un pārkāpumiem nosaka Regulas 10. pants.
- Visbiežāk advokāti nodod personas datus trešajām personām, pamatojoties uz Regulas 6. panta pirmās daļas a punktu (personas piekrišana), b punktu (lai izpildītu līgumu, kas noslēgts ar fizisko personu), c punktu (lai izpildītu advokātam izvirzītu juridisku prasību), f punktu (savu vai klienta leģitīmo interešu ievērošanai). Īpašu kategoriju personas datus advokāts visbiežāk nodod trešajām personām, pamatojoties uz Regulas 9. panta otrās daļas a punktu (personas piekrišana).
- Fizisko personu datu aizsardzības jautājumā datu nodošana var notikt starp advokātu un klientu, izņemot likumā paredzētos gadījumus (piem., NILLTFNL izpilde, advokāta tiesisko interešu aizsardzība utt.).
- Sniedzot informāciju trešajai personai, advokātam jāpārlicinās, ka netiek sniegta plašāka informācija nekā nepieciešams: ir jāievēro personas datu apstrādes minimizēšanas princips, piemēram, jāatklāj tikai tāda informācija, kas ir nepieciešama attiecīgās lietas ietvaros, lai pierādītu faktus vai apstākļus, taču nav jāatklāj tāda informācija, kurai nav nozīmes vai kas var kaitēt klienta interesēm.
- Advokātam kā pārzinim nav nepieciešams atsevišķs tiesisks pamats, lai nolīgtu datu apstrādātāju - ārpakalpojuma sniedzēju – personas datu apstrādes jautājumos (piemēram, grāmatvedības vai IT pakalpojumu sniedzēju, “mākoņu” risinājumu e-pastiem vai personas datu elektroniskai glabāšanai, mārketinga pakalpojumu sniedzēju u.c. advokāta piesaistītu trešo personu, kura, sniedzot savus pakalpojumus advokātam, piekļūst/saņem/glabā u.tml. advokāta praksē iegūto klientu (un citu personu) informāciju). Datu apstrādes tiesiskā regulējuma kontekstā personas datu plūsma starp pārzini un apstrādātāju netiek uzskatīta par personas datu nodošanu trešajai personai, jo pārzinis (advokāts) saglabā atbildību par personas datu apstrādes darbībām, ko veic apstrādātājs. Regula izvirza pārziniem prasību rūpīgi izvēlēties nolīgstamos apstrādātājus, izvērtējot viņu spēju nodrošināt adekvātu personas datu aizsardzību. Ieteicams izvēlēties tādus pakalpojuma sniedzējus, kas var demonstrēt, ka ir veikuši noteiktus pasākumus personas datu drošības (atbilstības Regulas prasībām)

nodrošināšanā. Iesaistot datu apstrādātāju, vienmēr ir jāslēdz rakstveida līgums ar apstrādātāju, kurā skaidri tiek atrunātas pušu tiesības un pienākumi. Līguma minimālās satura prasības atrunātas Regulas 28 panta 3. daļā.

Personas datu glabāšana

- Personas datu glabāšanai piemēro vispārējo principu, ka dati tiek glabāti tikai tik ilgi, cik tie ir nepieciešami sākotnēji noteiktā mērķa sasniegšanai, vai likumā noteikto laiku. Ieteicams ievērot tiesību aktos noteiktos minimālos glabāšanas termiņus, izņemot gadījumus, kuros pastāv cits tiesisks pamats datus glabāt ilgāk.
- Advokāta rīcībā var būt arī personas dati saistībā ar tādiem datu apstrādes mērķiem un tiesiskajiem pamatiem, kas nav saistīti ar juridiskās palīdzības sniegšanu klientiem. Katra situācija advokātam ir jāizvērtē atsevišķi, jo nav iespējams paredzēt un apskatīt visas situācijas. Jāatceras vispārējais princips, ka dati ir jādzēš, kad beidzies jebkāds iemesls to turpmākai glabāšanai (piemēram, iestājies noilgums).

Pielikums

Paraugs: Datu apstrādes reģistrs un tajā iespējamās daļas:

Datu apstrādes mērķis		
Pārzinis		
Koppārzinis		
Apstrādātājs(i)		
Datu aizsardzības speciālists (ja ir)		
Datu subjektu kategorijas		
Datu kategorijas		
Datu saņēmēju kategorijas		
Datu nosūtīšana uz trešajām valstīm (uzskaitīt valstis un saņēmējus, ieviestos drošības pasākumus)		
Datu glabāšanas termiņš		
Ieviestie tehniskie un organizatoriskie pasākumi datu drošībai		